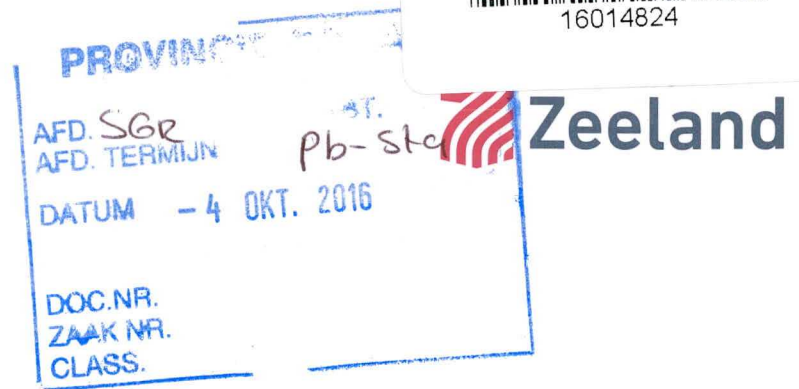

16014824

Gedeputeerde Staten

Provinciale Staten van Zeeland
T.a.v. Voorzitter J.M.M. Polman
p/a Statengriffie

onderwerp
Provinciale beschouwing
miljoenennota 2017

kenmerk
16014769

uw kenmerk
-

behandeld door
dr. V.A. Klap
(0118) 752120

verzonden
Middelburg,
3 oktober 2016

Geachte voorzitter,

Op dinsdag 20 september jl., Prinsjesdag 2016, presenteerde het kabinet de rijksbegroting en verschillende beleidsdocumenten voor het jaar 2017. De Zeeuwse overheden hebben daar al meteen een korte reactie op gegeven die wij als bijlage aan deze brief toevoegen.

In onderstaande tekst geven wij een beeld van de implicaties van de rijksbegroting en de beleidsambities voor de provincie Zeeland. We menen dat dit een relevant stuk voor Uw Staten kan zijn bij de behandeling van de provinciale begroting 2017.

Beschouwing miljoenennota en bijkomende stukken vanuit Zeeuws perspectief

De rijksbegroting is uitgewerkt in het overkoepelend document miljoenennota en aparte bijlagen per beleidsprogramma, waarin de voorgenomen bestedingen en beleidsdoelen in meer detail staan toegelicht. In het kielzog van de miljoenennota met bijlagen wordt sinds enkele jaren ook het deltaprogramma uitgebracht, dat het beleid beschrijft t.a.v. waterveiligheid, zoet water en (ruimtelijke) klimaatadaptatie. En er is een MIRT-agenda met grote infrastructurele projecten.

Een algemene conclusie is dat het kabinet weinig concrete activiteiten per regio beschrijft. Wie de documenten doorzoekt op typisch Zeeuwse trefwoorden kan het idee krijgen dat onze provincie/regio er kennelijk niet toe doet. Maar feitelijk geldt dat voor alle provincies/regio's. Het kabinet heeft ervoor gekozen doelstellingen te formuleren zonder nauwkeurig in te vullen hoe en waar ze die denkt te realiseren. De miljoenennota schetst in grove lijnen de beleidsambities van het kabinet en het is de kunst daar regionale invulling aan te geven. In die zin is de miljoenennota te lezen als één grote uitnodiging aan het land om met plannen te komen om de doelstellingen te helpen verwezenlijken. Vanuit ons Zeeuwse perspectief kun je stellen dat dit prima aansluit bij het spoor dat we al bewandelen op basis van het advies van de commissie Balkenende. Ingeval van goede plannen kan het kabinet feitelijk niet met droge ogen niet thuis geven. Kortom, de miljoenennota biedt kansen, het is aan ons die te verzilveren.

In bijlage zijn de reacties van de Zeeuwse overheden en het IPO op de miljoenennota bijgevoegd. Hieronder volgt een opsomming van de voornaamste beleidsaspecten die in de diverse bovengenoemde documenten staan vermeld. In veel gevallen is dat op een beschrijvende manier gedaan met een link naar bestaande Zeeuwse sporen, maar soms is een suggestie toegevoegd hoe hierop vanuit ons Zeeuwse belang op kan worden ingespeeld. De indeling van de thema's sluit aan bij die van onze programmabegroting, dus:

- Programma Fysieke Leefomgeving
- Programma Natuur en Platteland
- Programma Regionale Economie
- Programma Regionale Bereikbaarheid
- Programma Culturele Infrastructuur en Monumenten
- Programma Bestuur

Programma Fysieke Leefomgeving (milieu)

Omgevingswet → belangrijke ontwikkeling voor 2017 is de behandeling van de Omgevingswet en bijbehorende AMvB's in de Tweede Kamer. De nieuwe geluidsregels van SWUNG 2 zullen worden ondergebracht in de Omgevingswet.

In 2016 is een hoofdlijnenakkoord financiële stelselherziening omgevingsrecht gesloten, waar in de begroting 2017 invulling aan wordt gegeven met een budget van € 218 voor de periode 2016-2024. De middelen zijn bestemd voor de eerste fase van invoeringsbegeleiding, het oprichten van een centraal infopunt en het ontwikkelen van het Digitaal Stelsel Omgevingswet.

Externe veiligheid → het kabinet wil door middel van Safety Deals de veiligheidscultuur bij Chemische Industrieën versterken.

Bodemsanering → op basis van het Convenant Bodem en Ondergrond 2016-2020 worden de bodemgelden verdeeld. Een gedeelte van het nationale budget voor 2017 is beschikbaar voor eventuele knelpunten.

Luchtkwaliteit → de Europese doelstellingen voor schonere lucht bestaan uit reductiepercentages voor een aantal stoffen. Aan de stoffenlijst van NO_x, SO₂, NH₃ en VOS is nu fijn stof PM_{2,5} toegevoegd.

AMvB → In 2017 treedt de nieuwe AMvB Verbetering vergunningverlening, toezicht en handhaving in werking waarin het basispakket voor omgevingsdiensten is vastgelegd en bepalingen zijn opgenomen over informatie-uitwisseling. De AMvB zal de administratieve last voor bedrijven verlagen.

Omgevingsvisie → het kabinet stelt een nieuwe Nationale Omgevingsvisie. Dit is een langetermijnvisie over gewenste en noodzakelijke ontwikkeling van de fysieke leefomgeving. De Nationale Omgevingsvisie vervangt in ieder geval het strategisch gedeelte van het Nationale Waterplan, het Verkeers- en Vervoersplan, de Structuurvisie infrastructuur en ruimte, delen van het Nationale Natuurbeleidsplan en het Nationale milieubeleidsplan.

Krimpsteun → de ondersteuning van provincies en gemeenten in krimp- en anticiperregio's met kennis en experimenten wordt in 2017 voortgezet. In het actieplan Bevolkingsdaling zijn samenwerkingsafspraken per krimp- en anticiperregio gemaakt. De samenwerkingsagenda's lopen tot uiterlijk 2019. In deze periode gaan de regio's zich richten op de overgang naar beleidsverankering. Daarna worden de regio's geacht de met krimp samenhangende problematiek zelfstandig op te pakken. Dit zal onderdeel zijn van een evaluatie in 2020.

Zorg → wat de zorg betreft zijn er voor Zeeland enkele intrigerende punten die enige tijd geleden actueel waren in de provinciale politiek. Zo hebben wij vorig jaar extra geld gevraagd van de Staatssecretaris van VWS voor kortdurend eerstelijns verblijf. Het budget voor deze regeling is verhoogd en voor 2017 structureel gemaakt. Zeer recent is het budget voor 2016 opnieuw verhoogd met € 29,5 miljoen.

Onlangs is door PS gepleit voor introductie van een psycholance in Zeeland. Voor het vervoer van verwarde personen is landelijk een bedrag beschikbaar van € 6 miljoen voor 2017. De Stuurgroep GGZ is (opnieuw) gevraagd of dit perspectief biedt voor Zeeland, vanwege veranderingen binnen de (acute) GGZ.

Voor dienstapotheken blijft de subsidieregeling in 2017 eveneens van kracht (n.a.v. problematiek die in 2015 aan het licht kwam bij de opstelling van de Zorgverkenning "Grenzen slechten"). Voor inwoners van een plattelandsprovincie betekent dit een lagere bijdrage aan ziektekosten voor medicijnen, afgehaald in de avond, nacht of weekend, voor zover er nog sprake is van een openstaand eigen risico.

Programma Natuur en Platteland (natuur en deltawateren)

Natuur en landschap zijn geen grote items in de rijksbegroting. Dat is niet onbegrijpelijk, want natuur is immers een provinciale verantwoordelijkheid. Wel wil het kabinet de betrokkenheid bij natuur versterken en stelt hiervoor € 1 miljoen beschikbaar. Daarmee moet het IVN de Nationale parken, waaronder de Oosterschelde, meer onder de aandacht van de mensen zien te krijgen.

EZ benadrukt het belang van behoud en duurzaam gebruik van biodiversiteit, met name in het agrarisch gebied en de agroketen. De uitvoering van de Programmatische aanpak Stikstof wordt gecontinueerd.

Aangekondigd wordt dat de Natuurbeschermingswet per 1 januari 2017 overgaat naar de provincies en dan Wet Natuurbescherming zal heten.

Het kabinet wil de natuurkwaliteit van de Grote Wateren versterken en heeft daarvoor voor de komende jaren ook budgetten in de orde grootte van € 10 miljoen gereserveerd. De bijdrage aan het natuurherstel Westerschelde met o.a. de ontpoldering van de Hedwigepolder, is opgenomen in de begroting.

Deltaprogramma → voor waterveiligheid, watervoorziening en de ruimtelijke aanpassing aan klimaatverandering wordt sinds enkele jaren met de miljoenennota een deltaprogramma uitgebracht. De versie van dit jaar bevat geen verrassingen, maar wel één positief besluit. De voornaamste punten op een rij:

- Waterveiligheid → in 2017 treden de gewijzigde Waterwet en het Wettelijk Beoordelingsinstrument (WBI) in werking. De daarin opgenomen nieuwe veiligheidsnormen betekenen dat er in Zeeland voorlopig nog veel werk aan de winkel is.
- Zoet water → sterke focus op het proces van Waterbeschikbaarheid, dat in 2021 moet resulteren in afspraken tussen overheden en gebruikers over de watervoorziening onder reguliere en droge omstandigheden. De sturing ligt bij het Bestuurlijk Platform Zoet Water, dat ook besluit over de besteding van de voor watervoorziening beschikbare middelen in het deltafonds. In dat kader is ingestemd met het reserveren van € 2,5 miljoen voor de alternatieve zoetwateraanvoer voor de periode tot 2021, waar wij als regio om gevraagd hadden. Dat betekent overigens nog geen besluit over besteding, omdat de alternatieve zoetwateraanvoer afhangt van het besluit over een weer zout Volkerak-Zoommeer.
- Ruimtelijke adaptatie → er wordt een deltaplan ruimtelijke adaptatie opgesteld voor het deltaprogramma 2018. Daarmee krijgt klimaatadaptatie meer beleidsgewicht met een formeler programma, uitvoeringsagenda's etc. Dit is een positief besluit waar we zelf al op vooruitliepen middels ons programma Klimaatadaptatie Zeeland. Onderdeel daarvan is het vergroten van het overstromingsbewustzijn bij vitale en kwetsbare functies. In de periode tot 2020 worden in alle gemeenten zogenaamde klimaattesten uitgevoerd die de kwetsbaarheid in kaart brengen voor wateroverlast, droogte en hitte en van de gevolgen van overstromingen. De test is voor de gemeente Noord-Beveland al nagenoeg afgerond.
- Grevelingen-Volkerak-Zoommeer → geen nieuws van dit front. De financiering van de voorkeursstrategie uit de rijksstructuurvisie is nog niet rond. Het deltaprogramma rept niet over ont koppeling van de verdere ontwikkeling van de twee bekkens.
- Schelde-estuarium → er is in 2014 een Agenda voor de Toekomst opgesteld met een onderzoeksprogramma dat doorloopt tot 2018. Tijdens het Scheldesymposium in november 2016 zal een tussenbalans worden opgemaakt.
- Hoogwaterbeschermingsplan → het Zeeuwse voorstel om de versterkingsopgave aan de dijk bij het havenfront van Sint-Annaland en de ruimtelijke opgave daar te koppelen, is gehonoreerd. De Vlissingse sluizen (Arsenaal en haven) en de dijken bij Borssele worden genoemd als mogelijke andere locaties.
- Kust → het Zeeuwse initiatief om met maatschappelijke partners een kustvisie op te stellen, wordt als positief voorbeeld aangevoerd van de uitwerking van het kustpact. Op landelijk niveau heeft het kabinet een kustpact in voorbereiding. Dit pact gaat over een visie op de kust en gaat het juridisch instrumentarium evalueren. Dit landelijke kustpact zal gaan intervensies met de Zeeuwse kustvisie. Overigens wordt de Zeeuwse kustvisie ook met name genoemd als voorbeeld, in het bij de begroting horende Deltaprogramma 2017.

Programma Regionale economie

Havens → de begroting van I&M besteedt geen expliciete aandacht aan de Zeeuwse havens. Wel zal het in 2016 aflopende werkprogramma zeehavens (waarin aandacht Zeeland Seaports) in 2017 worden vervolgd. De focus zal liggen op thema's waarvoor samenwerking vereist is. Versterking van de concurrentiepositie van havens en het havenbedrijfsleven blijft uitgangspunt. Net als het vorige werkprogramma biedt dit kansen voor Zeeland.

Visserij → EZ streeft door middel van stimulering, regisseren en uitvoering naar internationaal toonaangevende, concurrerende, sociaal verantwoorde, veilige, en dier- en milieuvriendelijke agro-, visserij-, en voedselketens. Centraal onderdeel van de in 2014 ingezette hervorming van het Gemeenschappelijk Visserijbeleid is de aanlandplicht. Het ministerie faciliteert de introductie van de aanlandplicht door de sector te ondersteunen in de omschakeling naar meer selectieve vistechnieken en aanpassingen aan boord en in de visketen. Hiervoor zal het inmiddels operationele Europees Fonds voor Maritieme Zaken en Visserij (EFMZV) worden ingezet. Voor 2017 is € 14,7 miljoen Europees geld beschikbaar. Het kabinet draagt € 7,3 miljoen bij.

De problemen van de mossel- en oestersector en die voor de bodemvisserij door de introductie van de pulsvisserij, blijven in de diverse stukken onbenoemd.

Landbouw → weinig aandacht voor de agrosector in de rijksbegroting. Enkele aandachtspunten:

- De btw landbouwregeling wordt afgeschaft per 2018.
- Landbouwbeleid verschuift naar voedselbeleid, wat perfect aansluit bij ons eigen beleid. In 2017 wordt € 20 miljoen uitgetrokken voor de voedselagenda. Dit geld komt uit het potje "innovaties in duurzame veehouderij". Mogelijk biedt dit kansen voor veehouderij-arme gebieden zoals Zeeland.
- Invoering fosfaatrechten. Beleid is nog niet uitgekristalliseerd.
- Versnelling in duurzame gewasbescherming. Dat is goed nieuws voor de akkerbouwsector. Nieuwe duurzame middelen zijn een alternatief voor vaak omstreden chemische behandelmethoden. Rusthoeve kan een rol spelen in de onderzoeksfase van deze middelen.
- Ambities op energie- en klimaatbeleid bieden de boer kansen als duurzame energieproducent.
- Opvallend gebrek aan aandacht voor marktverstoringen die het ondernemersrisico te boven gaan, zoals de Russische handelsboycot en klimaatverandering. De vraag van de sectoren wordt in de begroting genegeerd.

Arbeidsmarkt → het herstel van de arbeidsmarkt zet volgens het CPB in 2016 door en stabiliseert in 2017. Er blijft aandacht voor kwetsbare groepen en werklozen op de arbeidsmarkt. Dit is een taak van gemeenten. Mensen moeten geholpen worden vaardigheden te ontwikkelen die hen in staat stellen hun eigen inzetbaarheid te vergroten. Private en publieke investeringen in onderwijs, wetenschap en innovatie zijn daarbij van groot belang. Hier bestaat een overduidelijke link met Campus Zeeland.

Economische innovatie → nadruk op MKB. Enkele aandachtspunten:

- Het kabinet wil innovatie door het MKB bevorderen en voorziet een verschuiving van subsidies naar ondersteuning van financiering. In het (revolverende) Toekomstfonds is € 200 gereserveerd om innovatieve en snelgroeiende bedrijven in het MKB te financieren via ontwikkelingsmaatschappijen (zoals Impuls Zeeland). Dit sluit keurig aan bij onze ambitie zoals verwoord in Rapport Balkenende om met het beoogde Zeelandfonds de samenwerking tussen Impuls en BOM te versterken. De opstart van concrete plannen en projecten kan hiermee worden ondersteund.
- Onze provinciale aanpak, zoals die wordt uitgewerkt in de Investeringsagenda Economische Innovatie/innovatiefondsen, sluit aan bij deze kabinetsaanpak. Het Zeeuws Participatiefonds, Innogo!, Zeeland Financial Matching, en de nieuwe Economische Agenda zijn voorbeelden.
- Van belang zijn ook de Europese structuurfondsen en MIT-regeling (MKB –innovatiestimuleringsregeling Topsectoren) die blijven bestaan. Deze leiden tot economische spin off. Zeeland maakt er goed gebruik van.
- Om haar doelstelling t.a.v. het verminderen van financieringsproblemen voor startende innovatieve ondernemingen te realiseren, start het kabinet verschillende regelingen/programma's. De meest interessante zijn:
  - Nederlands Investeringsagentschap (NIA) dat publiek-private samenwerkingsverbanden helpt met starten, in het bijzonder in de risicovolle fases als de markt alleen het (nog) niet oppakt. Er wordt daarbij nauw samengewerkt met de Europese Investeringsbank en het Europees Fonds voor Strategische Investerings.
  - Het programma StartupDelta dat zowel wil helpen in de initiële fase als de opschalingsfase van innovatieve initiatieven. Zeeland kan via dit spoor de samenwerking met Brabant (samen met de BOM) versterken, vooral op vlak van de opschaling.
  - Smart Industry en fieldlabs zijn initiatieven die inspelen op voortgaande digitalisering van onze samenleving. Het proces waarbij de rol van de mens bij de bediening van apparaten steeds verder zal afnemen. Binnen Campus Zeeland wordt verkend we met het MKB de proeftuin Zeeland kunnen ondersteunen met aanvullende financiering voor bijvoorbeeld de fieldlabs.

Energietransitie en circulaire economie → eindelijk een onderwerp waar veel aandacht voor is in de rijksbegroting als logisch uitvloeisel van het Klimaatakkoord van Parijs. Dit spoor biedt Zeeland kansen, aangezien energietransitie en circulaire economie een prominente maatschappelijke opgave zijn voor onze provincie; een opgave die ook door de commissie Balkenende als prioritair is aangeduid.

Een concrete beleidsdoelstelling is de uitbreiding van windenergiebenutting op zee (via grote aanbestedingen). Ook zet het kabinet in op CO₂-reductie. Voor onze omvangrijke grote industrie, die veel CO₂ uitstoot, valt hier veel winst te boeken. Deze beleidsdoelstelling schreeuwt om een Zeeuwse invulling.

Naast de aandacht voor duurzame energieopwekking is in de jaren 2018 en 2019 totaal € 400 miljoen beschikbaar voor de stimulering van energiebesparende projecten binnen de huursector. Dit biedt ook de Zeeuwse woningbouwcorporaties een kans.

Programma Regionale Bereikbaarheid

Infrastructuurfonds → Bovenop het eerdere besluit het infrastructuurfonds te verlengen met twee jaar tot 2030 is nu besloten het fonds ieder jaar automatisch te verlengen. Daardoor ontstaat ruimte voor nieuwe projecten. Gedurende de huidige kabinetsperiode kan nog € 749 miljoen worden toebedeeld aan wegen. De verlenging biedt kansen om ook in de toekomst nog in aanmerking te komen voor rijksgeld voor Zeeuwse mobiliteitsprojecten.

Sluiskiltunnel → in het zogenaamde regionaal mobiliteitsfonds resteert een bedrag van € 9,1 miljoen voor onvoorziene omstandigheden. Het kabinet heeft besloten deze reservering voorlopig in stand te houden en niet vrij te laten vallen.

Vooralsnog zijn geen nieuwe Zeeuwse projecten in het infrastructuurfonds opgenomen. Wat er al was en ook nu is opgenomen zijn de volgende projecten:

- *Nieuwe sluis Terneuzen* → het project is van de planuitwerking naar de realisatiefase gegaan.
- Goes A58 € 9 miljoen in 2017 conform verwachting
- Volkeraksluizen € 152 miljoen in 2024
- N59 € 11 miljoen in de periode 2017–2020 voor verkeersveiligheidsmaatregelen in het kader van EuroRAP

Programma Culturele Infrastructuur en Monumenten

Regionale omroepen → het kabinet heeft in 2016 de nieuwe Regionale Publieke Omroep (RPO) gecreëerd met de wettelijke taken een gemeenschappelijk concessiebeleidsplan, een meerjarenbegroting en een prestatieovereenkomst op te stellen. Een gaat vanaf 2017 gepaard met een bezuiniging op de regionale omroepen. De aanpassing van de Mediawet is echter aangehouden, waardoor er wettelijke spanning bestaat tussen twee vigerende maar uiteenlopende wetten.

Naast de bezuinigingen op de regionale omroepen, wordt per 1 januari 2017 het Mediafonds opgeheven. Dat is een aderlating die het regionale oproepen zo goed als onmogelijk maakt verdiepende journalistieke of anderszins bijzondere producties te realiseren. Met de cumulatieve bezuinigingen wordt de regionale verslaggeving behoorlijk uitgekleeft.

Campus Zeeland! → de kabinetsplannen voor 2017 bieden een aantal kansrijke aanknopingspunten voor deze Zeeuwse ambitie, zoals:

1. De strategische Agenda Hoger Onderwijs die in 2017 een zichtbare impuls aan de kwaliteit van het Hoger Onderwijs en het onderwijs gerelateerd onderzoek moet geven. De middelen hiervoor komen uit het Studievoorschot. Concreet wil het kabinet:
  - Kleinschalig en intensief onderwijs stimuleren, met talentprogramma's, onderwijs gerelateerd onderzoek, studiefaciliteiten en digitalisering.
  - Samenwerking in de regio verbeteren voor een betere doorstroom van het voorgezet onderwijs en beroepsonderwijs naar het hoger onderwijs.
2. De Nationale Wetenschapsagenda in 2017 implementeren in het wetenschapsbeleid. Uitgangspunt is dat wetenschap, onderzoek en innovatie zorgen voor economische groei, antwoorden bieden op maatschappelijke uitdagingen en bij dragen aan de zelfontplooiing van het individu.

MBO → minderjarige (< 18 jaar) MBO-studenten met een beroepsopleidende leerweg (BOL), krijgen vanaf 1 januari 2017 een studentenreisproduct (gratis openbaar vervoer).

Programma Bestuur

Regionale governance → economische opgaven spelen zich steeds meer af op regionaal niveau. De administratieve grenzen van gemeenten en provincies matchen daar vaak niet mee. De oplossing zit in regionale samenwerking van publieke en private partijen. In het rapport «Maak verschil» doet de Studiegroep Openbaar Bestuur aanbevelingen om regionale samenwerking te versterken en vooral ruimte te bieden voor maatwerk (verschillende oplossingen) per regio. Samen met gemeenten en provincies start het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) in 2017 in drie tot vier regio's met pilots. Eén daarvan wordt in Zeeland uitgevoerd (Maak Verschil). Aan de hand van concrete situaties zal meer inzicht

ontstaan in bijvoorbeeld het belang van aanpassing van (organieke) wetgeving, herziening van de financiële verhoudingen alsook de competentieontwikkeling van bestuurders en andere professionals in het openbaar bestuur.

Evaluatie revitalisering interbestuurlijk toezicht → op 1 januari 2012 is de Wet revitalisering generiek toezicht (RGT) in werking getreden. Na vijf jaar wordt de wet geëvalueerd, dus in 2017. Doel is na te gaan of de RGT voorziet in een toereikend en effectief stelsel van interbestuurlijk toezicht. De evaluatie wordt samen met VNG en IPO uitgevoerd.

Financieel toezicht → het kabinet wil de kaders waarbinnen financieel toezicht wordt uitgevoerd evalueren en heeft daartoe een proces opgestart waarin de provinciale toezichthouders met BZK een meer uniform en transparanter toezichtkader nastreven. Deze evaluatie kent reeds een Zeeuwse invulling waarin de provinciale Rekenkamer het financieel toezicht op gemeenten, gemeenschappelijke regelingen en het waterschap onderzoekt.

Georganiseerde criminaliteit → de toename van de georganiseerde criminaliteit in Zuid-Nederland baart het kabinet zorgen en zij stelt voor de Taskforce Brabant-Zeeland met ingang van 2017 een jaarlijkse extra investering beschikbaar (maximale hoogte € 3 miljoen).

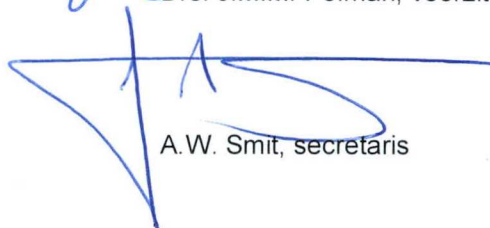
We vertrouwen erop u hiermee voldoende geïnformeerd te hebben.

Hoogachtend,

gedeputeerde staten,

Drs. J.M.M. Polman, voorzitter

A.W. Smit, secretaris

Eerste reactie Zeeuwse overheden op de Troonrede 2016 en Miljoenennota 2017

Op 20 september 2016 opende Koning Willem-Alexander het nieuwe werkjaar van het parlement met het uitspreken van de Troonrede 2016. Ook zijn de Miljoenennota en Rijksbegroting 2017 gepubliceerd. Na een eerste globale lezing van de stukken constateren de Zeeuwse overheden weinig specifieke aandacht voor de provincie Zeeland, maar zien mogelijkheden voor Zeeuwse uitwerking van de kabinetsplannen voor 2017.

De koning citeert in de troonrede oud-premier Piet de Jong: "Bestendige vooruitgang vraagt om zo tijdig mogelijk bijsturen". Deze woorden spreken de Zeeuwse overheden zeer aan en passen perfect bij de boodschap van de Commissie Balkenende. Voor Zeeland betekent 'tijdig bijsturen': NU. Daarom is het jammer dat er niet meer specifieke aandacht is voor problemen, kansen en opgaven in Zeeland. Wel biedt de Miljoenennota voldoende inhoudelijke aanknopingspunten. Het kabinet signaleert dat er voor 2017 ruimte is om te investeren in energietransitie, duurzame energievormen, bereikbaarheid, economische innovatie en onderwijs. Zeeland levert hier graag een bijdrage aan. Er liggen al plannen klaar, waar Zeeland met het kabinet graag over in gesprek gaat.

Leven met water

Zeeland is land in zee. Met een kustlijn van 650 km, leven de Zeeuwen als geen ander met het water. Om te kunnen blijven leven met water zal Zeeland bestand moeten zijn tegen zeespiegelstijging, extreme neerslag en droogte; dat vraagt forse investeringen. Zeeuwse overheden onderschrijven het belang van het aangekondigde deltaplan Ruimtelijke adaptatie, zodat bij het inrichten van de leefomgeving bewuster rekening wordt gehouden met water en klimaatverandering. Zij werken gezamenlijk aan een klimaatbestendig Zeeland.

Het Rijk roemt de Zeeuwse samenwerking tussen overheden en bedrijfsleven in het opstellen van de Kustvisie, om nu en in de toekomst een goede balans tussen waterveiligheid, recreatie en natuur te realiseren. Verder benadrukt zij dat de zuidwestelijke delta zich bij uitstek leent voor het experimenteren met nieuwe Deltatechnologieën (waterveiligheid). Zeeland juicht dit uiteraard toe.

Duurzame energie

Klimaatverandering noopt tot forse investeringen en innovaties in duurzame energiebronnen, zo stelt ook het Rijk. Dat is goed nieuws voor Zeeland. Zeeland is een land in zee en daarmee dé proeftuin voor vernieuwende duurzame energie en waterveiligheidsconcepten. De getijdencentrale illustreert de potentie van experimenteel gebied. Niet voor niets vormen energietransitie en circulaire economie een prominente maatschappelijke opgave voor Zeeland. Een opgave die bovendien ook door de Commissie Balkenende is genoemd als prioritair voor de krachtenbundeling tussen Rijk en Zeeland in het kader van de economische structuurversterking. Enkele concrete projecten van het Rijk die voor Zeeland van belang zijn, is meer windenergie op zee (via grote aanbestedingen) en een bijdrage voor een project in Zeeland over waterstofuitwisseling.

Ook geeft het kabinet aan dat CO₂-reductie meer aandacht zal krijgen: "Het is dus het beste om maatregelen gericht op hernieuwbare energie of energiebesparing in te zetten in dienst van het CO₂-doel, voor zover deze kostenefficiënt zijn." Dit is voor Zeeland van belang omdat hier grote industrie gevestigd is, die veel CO₂ uitstoot. Zeeland wil de kans benutten die industrie de komende jaren toekomstbestendig te maken; minder uitstoot, maar ook kringlopen sluiten (bv samenwerking chemiebedrijven in Smart Delta Resources), inzet op biobased en circulair (bv energie opwekken uit afvalwater).

De extra investeringen vanuit Economische Zaken (middels SDE+ subsidies) in de realisatie van de doelen uit het Energieakkoord, zien wij als een uitnodiging om hier samen met het rijk vooruitgang in te boeken. O.a. met wind op zee en verduurzaming van de grote industrie.

Onderwijs

Het kabinet wil extra investeren in het onderwijs, zo wordt gesteld. Met 'Campus Zeeland', waarin onder andere een tweede universitair college is opgenomen, heeft Zeeland plannen hiervoor liggen. Zeeland rekent erop dat het kabinet ook hiervoor middelen vrij wil maken en vraagt een positief besluit van het kabinet om Campus Zeeland te kunnen realiseren. Hierover zijn we met het Rijk al in gesprek.

Onderbelichte zaken

Voor Zeeland is de ontwikkeling van landbouw, visserij, aquacultuur en de vrijetijdseconomie (toerisme, recreatie, gezondheidseconomie e.d.) van groot belang. In de Troonrede en Miljoenennota wordt geen aandacht besteed aan een toekomstbestendige ontwikkeling van deze sectoren en markten. Dat betreuren de Zeeuwse overheden, waarvoor in Den Haag aandacht en commitment wordt gevraagd.

Marinierskazerne

De Zeeuwse overheden constateren met tevredenheid dat de Marinierskazerne ook met concrete uitgaven in de begroting van Defensie is opgenomen. Daarmee is eens te meer bevestigd dat de plannen nu in de fase van uitvoering komen.

Veiligheid, zorg en armoedebestrijding

Het is goed nieuws dat ook veiligheid, zorg en armoedebestrijding – waar de afgelopen jaren fors op bezuinigd was – nu extra geld krijgen. Deze zaken raken het dagelijks leven van iedereen. De gemeenten gaan er vanuit dat het Rijk bij de verdere concretisering gebruik maakt van de kennis die gemeenten hebben van de lokale praktijk.

Bereikbaarheid

De investeringen in bereikbaarheid zijn door het Rijk nog niet concreet uitgewerkt. Zeeuwse (grensoverschrijdende) verbindingen zijn kwetsbaar. De voorstellen van het kabinet bieden kansen voor Zeeland, met o.a. plannen voor het goederenvervoer, de bereikbaarheid van de havens – over land, water en spoor – en de aanpassing van de N59.

Cultuur en festivals

Extra investeringen in kunst en cultuur, waarvan een deel voor festivals, zien de Zeeuwse overheden als kans voor Zeeland. In Zeeland benutten we 'Zee & Land' steeds meer als decor en inspiratiebron voor bijzondere evenementen op bijzondere locaties, en dragen graag bij aan dit plan van het kabinet voor 2017.

Tot slot

Kort en goed, de plannen van Zeeland passen uitstekend bij de plannen van het kabinet. NU is het zaak dat de plannen samenkomen en worden uitgevoerd. Zoals een oplossing voor de kerncentrale, het Bètacollege en het Zeeuws Innovatiefonds. Aan Zeeland zal het niet liggen.

Namens de Zeeuwse overheden,

Han Polman, Commissaris van de Koning in Zeeland

Rob van der Zwaag, voorzitter van de Vereniging van Zeeuwse Gemeenten,

Toine Poppelaars, dijkgraaf Waterschap Scheldestromen